

Ioanna Elmy

Născute
din vinovăție

Traducere din limba bulgară și note
de Mariana Manguilea Jatop

POLIROM
2025

Afară tramvaiul traversează încrucișarea de șine cu zăngănituri repezi, distincte. Se aude un claxon. Fetița se gândește cum se schimbă luminile semafoarelor. Cât e ziua de lungă, trecătorii desenează cu pașii lor pe asfaltul intersecției, desenele aduc cu niște note rotunjoare pe portativul șinelor, al benzilor și trotuarelor. Care o fi melodia mersului lor cotidian?

— Iana, tu auzi sau nu, fata mea? mâna tatălui o trage spre el. Vreau să-mi spui: „Tatăl meu e un prost. Tati e un prost“.

— Lasă copilul în pace, Mitko! În delicatețea mamei sună tremulația falsității. Te rog, du-te în bucătărie și hai să nu ne certăm.

Palma ei îl trezește brusc. Niciodată nu a lovit-o, deși ea îl provoca când el era băut și îl făcea în toate felurile, îl blestema, îl împingea și voia ca și el s-o bruscheze, își aduna lucrurile, plângea, amenința cu plecarea, pune în fața ușii demonstrativ tot felul de lucruri adunate la întâmplare, urlau unul la celălalt cu orele până când cădeau sleiți.

— În casa mea tu îmi spui mie unde să merg? Tu, mă? Să nu mă mai atingi.

— Ba o să te ating și o să-ți spun să lași copilul în pace. Copilul ăsta, de care nici că-ți pasă... Ai răsturnat apa pe caietul ei de matematică, care era important...

— Nu, să nu te prind că pui mâna pe mine, repetă el.

— Draga mamei, dacă nu vrea să-l atingi, lasă-l, nu-l mai provo..., intervine și bunica.

— Mamă, tu să taci.

— Mami, te rog, lasă-l în pace pe tati, se amestecă și cea mică cu jumătate de voce.

— Să nu mă atingi cu mâinile astea cu care cine știe pe unde ai umblat... Și pentru că acum deja m-ai atins, o să

le spui fiicei și mamei tale pe unde îți bagi tu mâinile astea și apoi vii, sughiță, să-l atingi pe bărbatul tău cu ele.

Ochii încep să i se închidă, în timp ce încearcă s-o fixeze cu privirea. Camera pute a spirt și a țigări.

— Hai, spune-le, fă!

Brusc, mâna i se duce spre părul femeii, corpurile lor aproape că strivesc copilul. Bătrâna scoate un țipăt ușor. Cea mică simte urina caldă care-i curge între picioare și pătrunde în tapițeria canapelei înainte de a picura și pe parchet.

Lili

În mod cert, a lucrat cu mama la Serviciul de Ambulanță, dar în ture diferite – el în tura de noapte, ea în cea de zi. E posibil să-l fi întâlnit după aceea, într-una dintre multele dăți când nu avea cine să stea cu mine și mă duceam la mama la serviciu. Mai întâi mă lua cu ea în ambulanță încolo și-ncoace, după tot felul de cazuri urgente, apoi mă închidea într-un cabinet cu o carte sau, dacă eram norocoasă, cu un computer în față. Copilăria mea miroase a boli și a moarte.

Șeful de secție se dă la mama, doctorii în vârstă îi bat apropouri. Toți sunt căsătoriți. Ea nu are nimic – nici specialitate, nici locuință, doar un copil pe care nu știe cum să-l crească. Îi e teamă că dacă spune ceva nelalocul său își va pierde serviciul și va trebui să se întoarcă în provincie. Fiecare are legături cu fiecare și depinde de fiecare. De aceea o dă pe glumă. Dar colegul e timid, liniștit. Nu e ca ceilalți. Lucrează bine. De câteva ori îl surprinde că se uită la ea în sala comună. Ea îi răspunde. Poate că aceasta e răzbunarea ei. Poate că, în cele din urmă, cineva o va salva.

În luna mai a anului 1999 părinții mei s-au nimerit să fie amândoi acasă de trei ori, nu mai mult. Eu sunt deja la țară la ceilalți bunici. O lună mai târziu, tatăl meu își ia specialitatea și ies la cină cu părinții lui. Bunica și mama numără paharele băute de tatăl meu.

— De ce nu-l ții mai din scurt? o întreabă soacra.

— Ce-s eu, mama lui? îi răspunde mama furioasă.

Pe 15 august își strâng ultimii bănuți ca să-mi cumpere o păpușă Barbie de ziua mea, două zile mai târziu apare mama să mi-o aducă. Eu plâng și o implor să mă ia cu ea înapoi la Sofia. Bunica îi spune că adorm cu greu singură. Mama nu acordă atenție celor spuse de ea, o roagă dacă poate să-i dea niște bani, ea îi dă, fără să pună întrebări. Mama mea pleacă pe furiș cu trenul de ora cinci dimineața, ca eu să nu fac scene. Când nu stau cu ei, părinții reușesc să economisească ceva mai mult, dar banii tot nu ajung. Vara aceasta mama întrerupe din nou pregătirea pentru specialitate, ca să poată lucra o zi plină și, astfel, să fie plătită mai mult. Se va înscrie din nou la anul. Citește întruna ghidul de medicamente, cu el adoarme cel mai bine.

Se trezește devreme, îi place să fie prima la muncă, înainte de începutul turei. Chiuveta din bucătărie miroase tot mai des a urină – așa face când e beat. Ea o spală cu clor și o freacă cu buretele de sârmă, face o cafetieră plină de cafea și citește despre bolile de inimă. O să se întoarcă pentru specialitate chiar în iarnă, când lucrurile se vor mai așeza și bunica va veni să locuiască cu noi ca să aibă grijă de mine.

La șapte și jumătate se află lângă crucea încârligată desenată pe perete lângă intrarea din spatele Ambulanței. Liniile se târăsc pe tencuiala roșie, acoperită cu un strat

gros și cafeniu de praf de capitală. Peste tot în jurul ei se repetă simboluri golite de conținut – secere și ciocane, cruci, stele și luni. Bineînțeles, și însemnul celei mai importante dintre toate religiile – penisul. Pule desenate în atâtea locuri – în lifturi, pe pereți, în toalete, până și pe trotuar cineva făcuse cu vopsea de ulei o pulă enormă și din fiecare testicul trei fire groase, unsuroase de păr. Fecundare a vieții cotidiene fără sens.

E încă răcoare. Colegii, ca majoritatea locuitorilor Sofiei, sunt în vacanță. Pe timpul verii nimănu-i se face rău, nimănu-i se ridică tensiunea sau nu suferă de dureri închipuite. Coboară la etajul întâi, unde arșița e mai suportabilă, ca să scrie epicrizele. Pentru prima dată, ea și el sunt în aceeași tură. Și el trebuie să completeze concluziile medicale. Astfel se scurge dimineața, fără să schimbe o vorbă între ei. Ea îi simte privirea care o învăluie, de câteva ori își permite să-l privească și ea. E un bărbat frumos, chiar dacă se vede că începe să îmbătrânească. Sau pur și simplu i se pare ei frumos.

În timpul pauzei de prânz ea se ridică de la masă, se ridică și el. Camera destinată personalului dă spre curtea interioară. Perdelele sunt vechi, au culoarea vomei, ei le trag și aerul se sparge în milioane de firicele de praf strălucitoare. El încuie ușa. În timp ce-i dă jos hainele și îi linge sfârcurile, ea își spune că încă nu e grav, granița încă nu e trecută, are timp să dea înapoi. Dar îi vine în minte chiuveta aia împuțită. Vede în fața ochilor chipul rânjit care îi zice că e mai ecologic așa. Și oricum tot spăla farfuriile mai târziu, așa i-a spus. În timp ce îl simte pe celălalt pentru prima dată, în ea moare fidelitatea față de o viață pe care nu o va avea niciodată, cu cât mai adânc pătrunde în ea, cu atât mai repede viitorul se diluează.

Îi place că nu scoate niciun cuvânt, asta ar fi stricat totul. El geme ușor la final. Îl așteaptă, verifică dacă telefonul pentru etajul inferior funcționează – are ton. El întinde mâna s-o atingă acolo, dar ea îl respinge. Îi este rușine. Pe culoar scârțâie papucii cuiva, amândoi tac, în timp ce pe sub ușă se zărește cum umbra trece mai departe. Telefonul sună, el ridică receptorul, e din nou tare.

— A venit un pacient, îl voi primi eu, îi spune el, se îmbracă în grabă și deschide ușa cu atenție.

Ea rămâne singură.

11

Plaja e complet pustie, pe nisip sunt împrăștiate sute de midii și rapane aruncate de furtuni. Mult timp am fost supărată pe bunica și pe mama că nu m-au întrebat niciodată care este povestea mea. Dar, chiar dacă ar fi întrebat, nu aș fi știut ce să le povestesc. Ele sunt istoria mea.

Îmi aduc aminte de prima oară când am conștientizat că mama mea este, de fapt, o persoană de sine stătătoare, care nu se cheamă mama, care își are propriul nume și-și poartă propria istorie. Îmi aduc aminte de durerea crudă într-o manieră copilărească, când, perspicace, am înțeles că a avut o viață înainte de mine. Și că probabil, în ciuda existenței mele, continuă să trăiască în lumea tainică a vârstnicilor.

Pescărușii țipă deasupra valurilor. Se lasă răcoarea. Vara e pe terminate. Telefonul vibrează din nou.

*Știi, eu nu am avut niciodată o****m.*

După ce reușesc să-mi stăpânesc dorința de a da înapoi, jenată de poziția mea de copil al ei, o întreb:

Niciodată? Nici singură?

Acum e prea târziu, mi-a trecut viața, îmi zice ea.

Nu răspund.

Când te-ai născut tu, pentru prima oară am simțit ce e fericirea și am văzut numai frumusețe în jur, îmi scrie.

Cred că voi trăi până când vei absolvi facultatea, așa sună ultimul ei mesaj.

De câteva ori am început să scriu ceva, dar am tot șters. Apuc o rapană, studiez suprafața albastră-gri, bag un deget prin partea exterioară rugoasă, apoi în interiorul neted și roz. O așez la ureche și ascult șoapta mării. Rapana preia căldura palmei mele. Suntem neputincioase pentru a fi ceva diferit una de cealaltă, mă las stăpânită de această neputință, vreau să trec în liniște prin armonia întâmplătoare și tainică a lumii. Îmi iau avânt și cu toată puterea arunc rapana în ocean.

Noaptea

Resignation syndrome. Boala apare în Elveția, printre refugiații din fostele republici sovietice și iugoslave. În anii '90 sunt diagnosticați sute de copii ai emigranților amenințați